

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 426/2022-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Pavlom Torňošom, advokátom, Tomášikova 50/D, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III č. k. 7C/153/2011 z 3. decembra 2012, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Co/408/2013 zo 14. septembra 2017, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/53/2019 z 27. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/153/2011 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9Co/408/2013. Navrhuje rozhodnutia všeobecných súdov uvedených v záhlaví tohto uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie okresnému súdu; súčasne žiada náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pre ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ v právnom postavení žalobcu v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti sa žalobou doručенou okresnému súdu 30. decembra 2011 domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom vo výške spoluvlastníckeho podielu 1/1 pozemku C parc. č. [REDAKOVANÉ] s výmerou [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ostatné plochy, k. ú. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] v katastri nehnuteľnosti (ďalej len „nehuteľnosť“), v celom rozsahu.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 7C/153/2011 z 3. decembra 2012 žalobu sťažovateľa zamietol (I. výrok) a sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným v 1. a 2. rade náhradu trov konania (II. výrok). Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9Co/408/2013 zo 14. septembra 2017 tak, že pripustil späťvzatie žaloby proti žalovanému v 1. rade, rozsudok prvej inštancie voči nemu zrušil a konanie voči nemu zastavil (I. výrok) a vo zvyšku napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil (III. výrok). Zároveň rozhodol, že sťažovateľ a žalobca v 1. rade nemajú právo na náhradu trov konania (II. výrok) a žalovanej v 2. rade priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (IV. výrok).

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil poukazom na § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, keďže dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta, že súd prvej inštancie, odvolací súd, následne aj najvyšší súd porušili jeho právo na spravodlivý proces:

- a) arbitrárnym a formalistickým neodôvodnením zamietnutia výkonu dokazovania;
- b) excesívnou, formalistickou a neprípustnou argumentáciu všeobecných súdov;
- c) odňatím možnosti konania pred súdom závažným spôsobom (svoje tvrdenie podporuje judikatúrou ústavného súdu II. ÚS 6/03, III. ÚS 202/02, I. ÚS 59/04, III. ÚS 328/05, III. ÚS 43/01, III. ÚS 200/05);
- d) chabým a neuceleným odôvodnením rozhodnutí súdov, ktoré vykazovali až znaky nezáujmu o zdôvodnenie, prečo neboli vypočutí sťažovateľom označení, resp. navrhnutí svedkovia (■■■■■, ■■■■■, ■■■■■), z toho dôvodu konali súdy vo veci zjavne arbitrárne a svojvoľne;
- e) jednostranným a účelovým nezohľadnením niektorých skutočností, teda dôkazov uvedených sťažovateľom, ktoré by skutočne a pravdivo objasnili skutkový stav veci, ktoré boli sťažovateľovi súdom vytknuté ako nepreukázané;
- f) nepreskúmateľnosťou rozhodnutí tým, že sa súdy nevysporiadali s jednotlivými skutkovými okolnosťami uvedenými sťažovateľom, čo je v rozpore s ustálenou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 410/06, III. ÚS 311/07, I. ÚS 243/07, I. ÚS 146/08, I. ÚS 114/08, III. ÚS 107/07 atď.) a najvyššieho súdu, odvolávajúc sa aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (Garcia Ruiz v. Španielsko, Suominen v. Fínsko, Vetrenko v. Moldavsko, Tatishvili v. Rusko);
- g) ak sa odvolací súd nevyrovná s argumentmi účastníkov konania uvedenými v odvolaní, ktoré spochybňujú závery prvostupňového súdu, ale iba bez ďalšieho konštatuje, že sa s argumentmi prvostupňového súdu stotožňuje a na tieto odkazuje, porušuje tým ústavné právo na adekvátne odôvodnenie súdneho rozhodnutia;
- h) sťažovateľ nesúhlasí s názorom najvyššieho súdu, že súd prvej inštancie, čo sa týka odôvodnenia nevykonania dôkazov výsluchom sťažovateľom menovaných svedkov, procesne splnil akceptovateľným spôsobom, keď konšatoval, že navrhované dôkazy by boli nadbytočné

a nehospodárne, keďže takéto tvrdenie nemá oporu v skutkovom stave, pretože takéto tvrdenie súd prvej inštancie neuviedol.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namiatané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutými uzneseniami všeobecných súdov v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, v rámci ktorého bola sťažovateľova žaloba zamietnutá rozsudkom okresného súdu, následne potvrdeného rozsudkom krajského súdu, ktoré bolo zavŕšené odmietnutím dovolania sťažovateľa najvyšším súdom. Podstata namiataného porušenia jeho práva spočíva v sťažovateľovom tvrdení o arbitrárnom zamietnutí návrhov na vypočutie ním navrhovaných svedkov, ktoré nebolo náležite vysvetlené, čo zakladá nepreskúmateľnosť napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, a tým závažné odňatie možnosti konať pred súdom.

7. Ústavný súd podotýka, že návrh na začatie konania obsahoval formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, ktorý už tri roky nie je platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom [tým je počnúc 1. júlom 2019 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], na rozdiel od plnomocenstva, v ktorom je odkaz na v súčasnosti platný a účinný zákon o ústavnom súde. Táto skutočnosť však sama osebe nemá vplyv na posúdenie toho, či je možné návrh prijať na ďalšie konanie, pretože rozhodujúce je, či samotný obsah návrhu spĺňa náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde. Každé podanie totiž ústavný súd posudzuje podľa jeho obsahu (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.1. K namiatanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu:

8. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

9. Vychádzajúc z tejto judikatúry vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu, ako aj rozsudku krajského súdu, ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení okresného súdu prostredníctvom podaného odvolania, ktoré využil a o ktorom krajský súd aj meritórne rozhodol. Uvedené možno aplikovať aj vo vzťahu k námietkam proti krajskému súdu ako odvolaciemu súdu, proti ktorému sťažovateľ podal dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 420 písm. f) CSP, o ktorom najvyšší súd aj rozhodol tak, že ho odmietol.

10. Tieto skutočnosti vylučujú právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené proti napadnutému rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu, preto ústavný súd rozhodol o odmietnutí tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

11. Ústavný súd v úvode poukazuje na petit v bode I, v ktorom sťažovateľ navrhuje vyslovenie porušenia práva na spravodlivý proces postupom okresného súdu a krajského súdu, pričom v bode IV sa domáha zrušenia uznesenia najvyššieho súdu. Ústavný súd tak identifikoval nedostatočný a nelogický petit v bode I, zrejme nedopatrením, prípadne chybou v písaní, keďže nie je možné zrušiť uznesenie najvyššieho súdu bez toho, aby ústavný súd nevyslovil porušenie namietaných práv sťažovateľa najvyšším súdom, dodávajúc, že z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj z označenia porušovateľov základného práva a slobody v úvode ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojich označených práv aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu (m. m. I. ÚS 514/2020).

12. Ústavný súd v naznačených súvislostiach konštatuje, že sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich práv napadnutým rozsudkom okresného súdu, rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu, pričom v samotnom splnomocnení udelenom advokátovi sťažovateľ a advokát špecifikovali, že ide o splnomocnenie „*na právne úkony súvisiace s podaním ústavnej sťažnosti proti porušovaniu práva na súdnu ochranu garantovaného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a proti porušovaniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na OS Bratislava III pod č. k. 7C/153/2011 v spojení s konaním na Krajskom súde Bratislava v konaní č. 9 Co 408/2013*“.

13. Už uvedené by postačovalo na konštatovanie, že ústavná sťažnosť v časti namietaného porušenia práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu nespĺňa zákonom predpísané náležitosti a že ju treba odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 365/2017, III. ÚS 69/2018, I. ÚS 538/2019).

14. V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd konštatuje, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 547/2016, I. ÚS 432/2016).

15. Nad rámec už uvedeného, v záujme materiálnej ochrany práv sťažovateľa, ústavný súd dopĺňa, že aj ak by splnomocnenie sťažovateľa jeho advokátovi nebolo obmedzené na podanie ústavnej sťažnosti iba proti napadnutému rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu, existoval by ďalší dôvod na odmietnutie tejto časti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. Ústavný súd svoj názor o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti v tejto časti odvádza od samotných právnych záverov, na ktorých je uznesenie založené, ktoré nemožno hodnotiť ako nedostatočne odôvodnené alebo nezrozumiteľné. Najvyšší súd zdôvodnil, prečo v danom prípade nie je založený sťažovateľom tvrdý dôvod prípustnosti jeho dovolania; uviedol definíciu (bod 7) a pojmové znaky (body 8 – 9), ktoré sú vlastné dovolaciemu dôvodu citovanému § 420 písm. f) CSP, a následne vysvetlil, prečo tieto pojmové znaky neboli naplnené v predmetnom konaní (body 10.1 až 13).

17. Na základe námietky sťažovateľa v bode 5 písm. h) tohto uznesenia ústavný súd identifikoval pochybenie najvyššieho súdu spočívajúce v jeho plošnom tvrdení o procesnoprávne akceptovateľnom spôsobe splnenia podmienky odôvodnenia nevykonania navrhnutého dôkazu (výsluch svedkov), konštatujúc nadbytočnosť a nehospodárnosť (bod 10.1 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), avšak okresný súd odôvodnil zamietnutie návrhu na vykonanie dokazovania čiastočne len vo vzťahu k jednej svedkyni (notárky [REDACTED]), nie vo vzťahu k zamietnutiu výsluchu manželky sťažovateľa a ďalších navrhovaných svedkov (s. 5 napadnutého rozsudku okresného súdu). Ústavný súd v tomto kontexte považuje za potrebné zdôrazniť, aby všeobecné súdy neopomenuli všetky náležitosti zákonného rozhodnutia, tak ako to vyplýva z § 220 ods. 2 CSP, a tieto pri svojom postupe aj prakticky aplikovali. Výsledkom dodržania týchto zákonných ustanovení by malo byť presvedčivé a preskúmateľné rozhodnutie (IV. ÚS 181/09).

18. S ohľadom na okolnosti prerokúvanej veci v celom konaní pred všeobecnými súdmi, teda vzhľadom na zistený skutkový stav, interpretáciu príslušných právnych noriem, subsumpciu zisteného skutkového stavu pod právne normy a prijaté právne závery ústavný súd konštatuje, že intenzita už identifikovaného pochybenia a predovšetkým dôsledky tohto pochybenia by nemali podstatný dosah na spravodlivosť procesu ako celku (m. m. II. ÚS 307/06). Namietané procesné pochybenie nedosahuje takú relevanciu zo strany najvyššieho súdu (ako aj okresného súdu a krajského súdu) aby bolo možné prijať záver, že proces ako celok bol nespravodlivý. Nad rámec ústavný súd vzhľadom na rozsiahle vykonané dokazovanie a ustálený skutkový stav okresným súdom vyjadruje pochybnosť, či by vypočutie sťažovateľom navrhnutých svedkov reálne preukázalo nepretržité užívanie predmetnej parcely a dobromyseľnosť sťažovateľa v užívaní predmetnej nehnuteľnosti. To však nič nemení na požiadavke ústavného súdu smerujúcej voči všeobecným súdom, aby dôsledne odôvodňovali nevykonanie navrhovaných dôkazov v zmysle § 220 ods. 2 CSP.

19. Ústavný súd aj napriek identifikácii pochybenia najvyššieho súdu (ako aj okresného súdu a krajského súdu) v dôsledku nedostatočného, resp. čiastkového odôvodnenia nevykonania sťažovateľom navrhovaných dôkazov, v kontexte procesu pred všeobecnými súdmi ako celku, považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za ústavne konformné. V zmysle svojej judikatúry považuje za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), o čo v okolnostiach prerokúvanej veci zásadne nešlo.

20. Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že vo svojej judikatúre opakovane pripomína (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 159/08, IV. ÚS 596/2012, III. ÚS 365/2017, II. ÚS 525/2021), že otázku, kedy je prípustné dovolanie, rieši zákon, t. j. ide o otázku zákonnosti, a preto posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom samo osebe

nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľa. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Samozrejme, to sa netýka ústavnej neudržateľnosti výkladu ustanovení o prípustnosti dovolania najvyšším súdom, v takom prípade musí ústavný súd zasiahnuť (IV. ÚS 409/2020).

21. Keďže ústavná sťažnosť v tejto časti neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a to neudelenie zastupovania v konaní pred ústavným súdom vo veci podania sťažnosti proti uzneseniu najvyššieho súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti v súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí. Zároveň zohľadnil, že ani prípadné doplnenia tejto ústavnej sťažnosti (plnej moci) zo strany sťažovateľa by nič nezmenilo na výsledku tohto konania, keďže by existoval ďalší iný dôvod na jej odmietnutie (zjavná neopodstatnenosť).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2022

Miloš Maďar
predseda senátu